

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

VÅLD MOT BARN I SVERIGE - TVÅ FÖRÄLDRASTUDIER

Föräldraskap, våld och stöd

Carolina Jernbro, sakkunnig Stiftelsen
Allmänna Barnhuset, lektor Karlstads
universitet

Barnrättsdagarna 2023-04-19

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

Syfte

Syftet med studien var att undersöka:

- förekomst av olika former av våld mot barn inklusive partnervåld
- attityder till våld i uppfostringssyfte
- risk- och skyddsfaktorer för våld
- covid-19 pandemins påverkan på föräldraskapet
- behovet och erfarenheterna av föräldraskapsstöd
- följa upp tidigare föräldrastudier om våld i uppfostran

Metod

- Webbenkätundersökning riktad till vårdnadshavare från ett nationellt slumpmässigt urval av 4000 barn 1-12 år, stratifierat utifrån barnets kön och ålder.
- Databesamlingen genomfördes i samarbete med Statisticon AB under hösten 2021.
- Det var 985 vårdnadshavare som svarade på enkäten (25 procent).
- Överrepresentation av högutbildade föräldrar och en underrepresentation av ensamstående föräldrar.

Förekomst av olika former av våld

23.6 % av föräldrarna uppgav att de utsatt barnet för någon form av våld det senaste året.

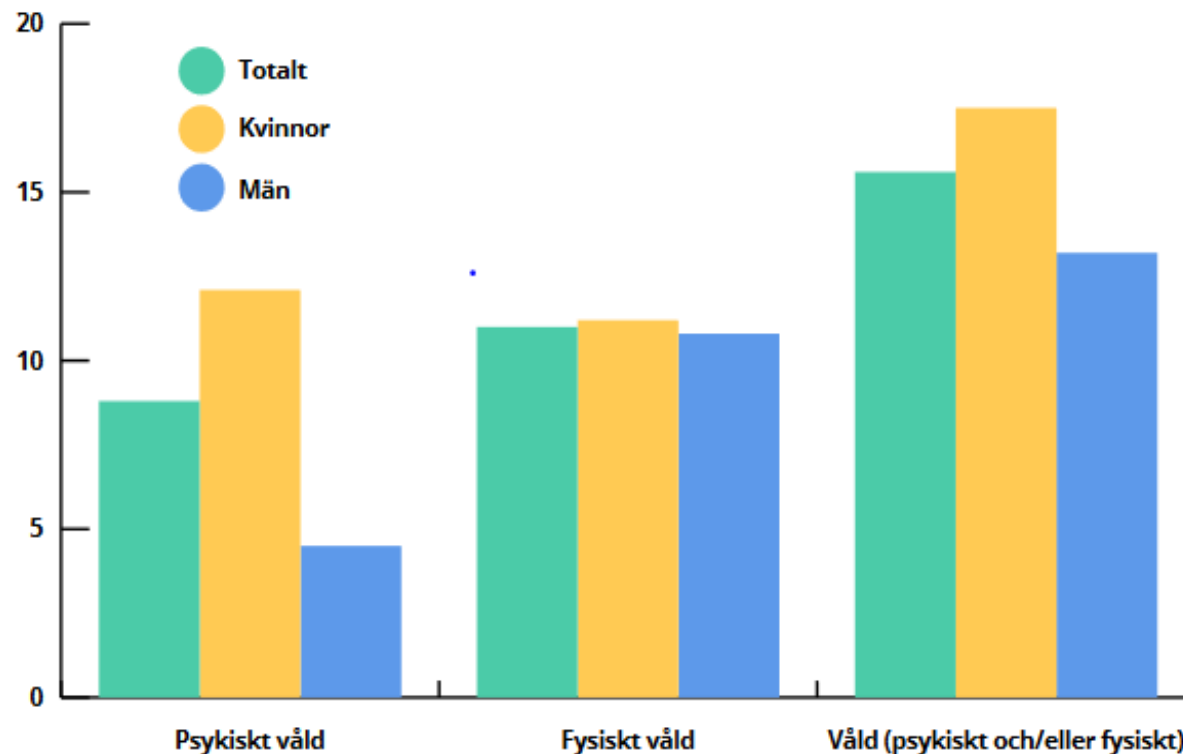
- 16.7 % uppgav att de använt psykiskt våld mot barnet det senaste året.
 - Svurit åt barnet eller nedvärderat barnet flera gånger det senaste året var vanligast.
 - En minskning i jämförelse med tidigare år.
- 8.2 % procent av föräldrarna uppgav att de försummat barnet. Emotionell försummelse var mest förekommande.
- 4.5 % uppgav att de använt fysiskt våld vid något tillfälle under det senaste året. Ingen signifikant minskning i jämförelse med 2017.

Föräldrarnas utsatthet för våld i nära relation

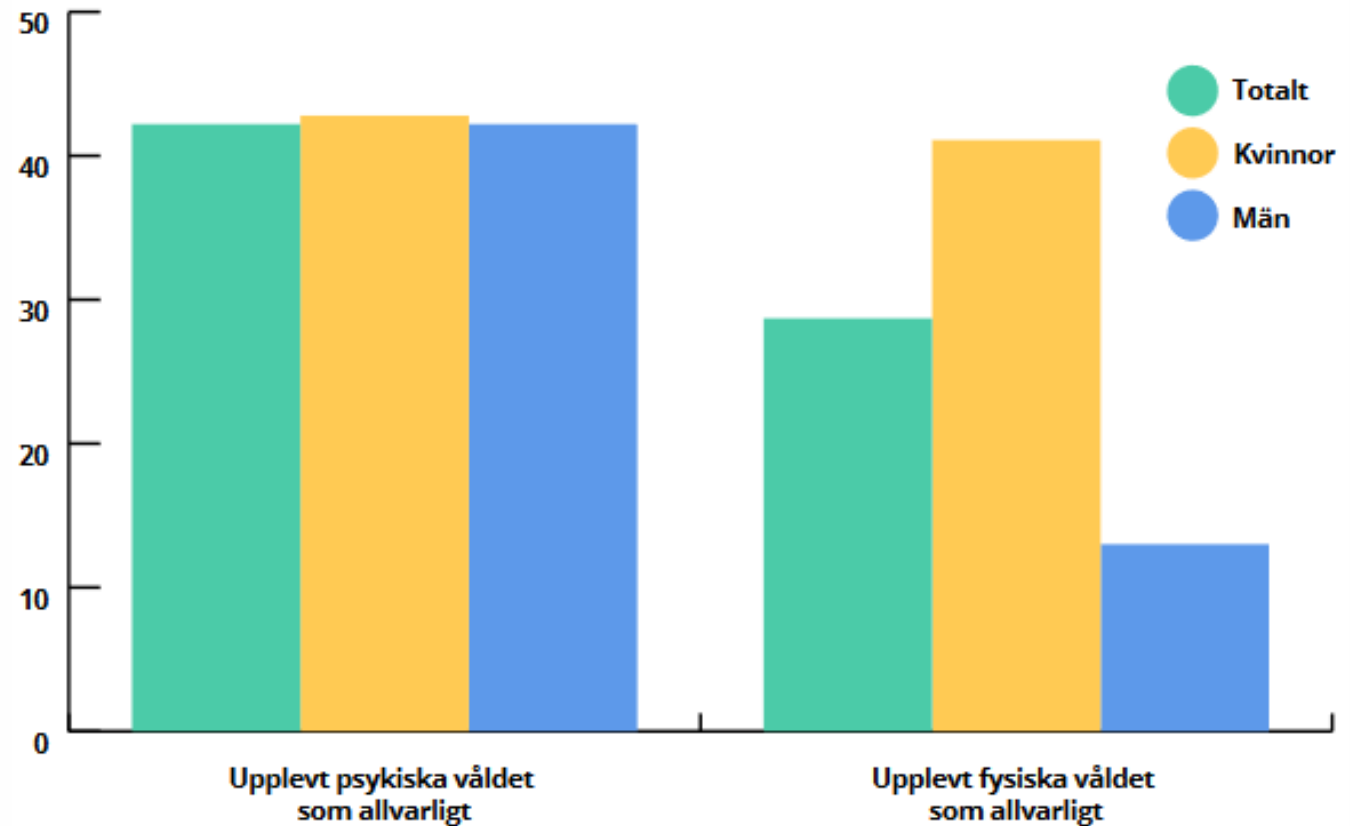
Totalt 15.6 % av föräldrarna, 17.5 % av kvinnorna och 13.2 % av männen, hade varit utsatta för våld i nära relation

- Psykiskt våld - 8.8 % (12.1 % kvinnor och 4.5 % män)
- Fysiskt våld - 11 % (11.2 % kvinnor och 10.8 % män)

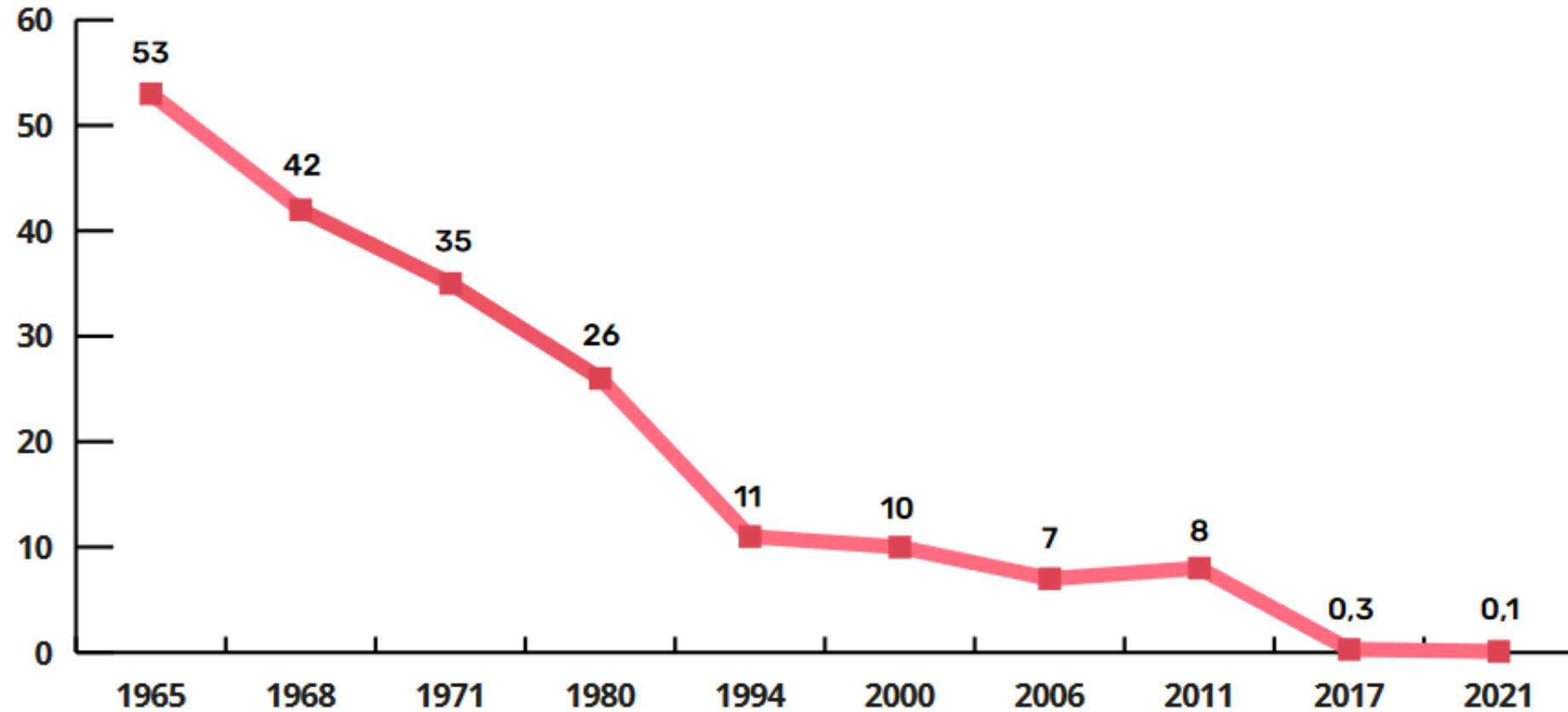

Våld i nära relation - upplevelse av våldets allvarlighetsgrad

- Betydligt fler kvinnor upplevde det fysiska våldet som allvarligt i förhållande till män
- Viktigt att mäta upplevelsen av allvarlighetsgraden för att fånga könsskillnader

Föräldrars attityder till fysisk uppfostringsvåld

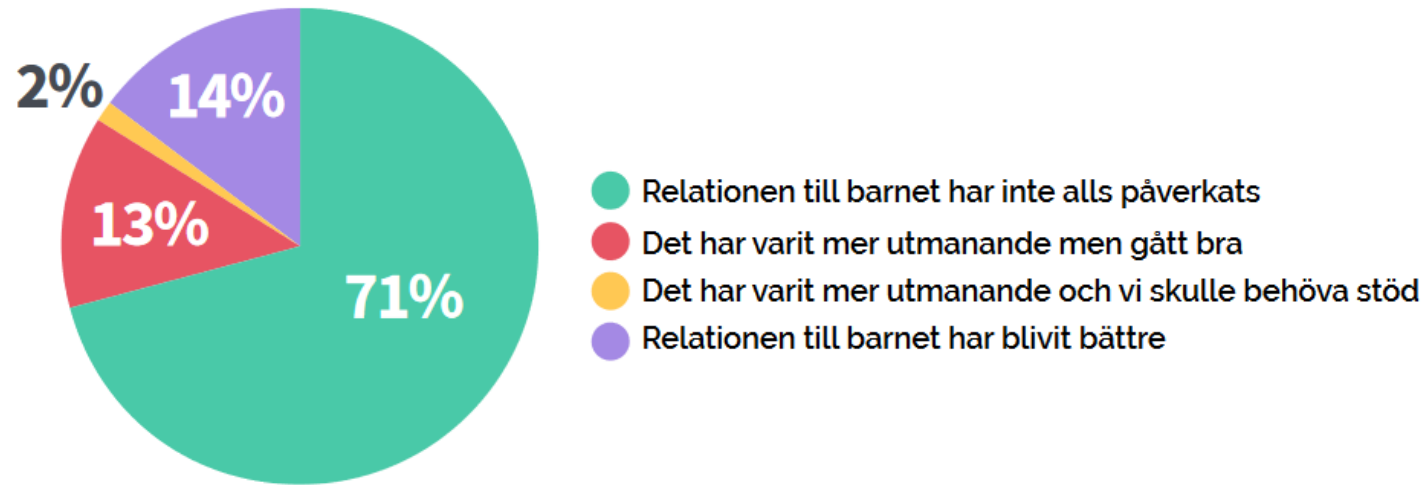

Styrkor och utmaningar i föräldraskapet

Påståenden om föräldraskapet	Stämmer bra eller mycket bra %
Jag känner mig trygg i föräldrarollen	98.5
Jag har svårt att sätta gränser och regler för barnet	18.5
Jag har svårt att hantera mitt barns starka känslor	22.9
Jag har svårt att hantera mina egna starka känslor	23.1
Jag och barnets andra förälder tar lika stort ansvar när det gäller omsorg av barnet	86.7
Samarbetet med, och relationen till, den andre föräldern är en svårighet	11.2
Jag känner mig ensam i föräldrarollen (t ex. svårt att få avlastning, ingen att bolla föräldrafrågor med)	10.4
Jag har känslor av otillräcklighet som förälder	27.3
Jag har svårt med rutiner (gällande exempelvis läggning, måltider mm)	9.2
Jag vet vem jag ska kontakta för att få stöd i föräldraskapet	72.3

Covid-19 pandemins påverkan på föräldraskapet

Det har varit utmanande att ha mitt barn hemma från barnomsorgen även vid lättare förkylningar. Varken jag eller min man har möjlighet att vara hemma med sjukt barn utan får arbeta hemifrån. Det blir mycket skärm- och ensam lektid under dessa dagar och många timmar då vi försöker arbeta samtidigt som vårt barn pockar på uppmärksamheten. Det är oerhört stressande som förälder (både yrkesmässigt och emotionellt) och känns orättvist mot barnet.

Behov och erfarenheter av föräldraskapsstöd

Var femte förälder hade haft behov av professionellt stöd i föräldraskapet, framförallt föräldrar som hade ett barn med funktionsnedsättning och ensamstående i jämförelse med övriga.

	%
Inget behov av stöd	77.6
Haft behov men inte sökt	3.6
Haft behov men vet inte vem de kan söka professionellt stöd hos	1.2
Begärt stöd, utredning pågår	1.6
Begärt stöd, men inte fått något	0.5
Haft stöd som hjälpt	11.4
Haft stöd som inte hjälpt	1.2

Slutsatser

- Psykiskt våld och emotionell försummelse är de vanligaste formerna av våld
- Dålig ekonomi, riskbruk av alkohol och föräldrarnas egna utsatthet som barn eller våld i nära relation ökar risken för våld mot barn. Svårigheter att hantera barnets starka känslor och sina egna starka känslor var också kopplat till våld mot barnet.
- Föräldraskapsstöd behövs – generellt och riktat
- Mer forskning behövs

När ett barn varit utsatt för våld

Johanna Thulin, Linnéuniversitetet
Barnrättsdagarna 2023-04-19

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien var att undersöka erfarenheter av stöd till våldsutsatta barn och deras familjer utifrån ett föräldraperspektiv.

1. Hur beskriver föräldrar att våldet mot deras barn upptäcktes? Vilka följder beskriver föräldrar att våldet mot barnet fick?
2. Vilket stöd har barnet fått och vad är erfarenheterna av stödet utifrån förälderns perspektiv?
3. Vilket stöd önskar föräldrar till barnet, till sig själva och till familjen när det förekommit våld mot barnet?

Metod

- 13 intervjuer med 14 föräldrar.
- Tio intervjuer genomfördes via zoom medan två intervjuer genomfördes vid personliga möten. En intervju som var planerad att genomföras via zoom ändrades under samtalet till telefon då det medgav bättre täckning för föräldern.
- Intervjuerna som genomfördes genom personliga möten ägde rum vid den enhet där föräldern och barnet erhållit stöd. Vid de två intervjuerna som genomfördes vid personliga möten medverkade en tolk.
- Intervjuerna tog mellan 45 minuter och 70 minuter.

Resultat

Tema	Kategori			
Vägen till stöd	Avslöjandet/ upptäckten	Erbjudande om stöd via pro- fessionella	Brist på kun- skap om stöd	Att inte få stöd
Stödinsatser	Olika former av stöd	Stödets inne- håll	Stödets bety- delse	Fortsatt behov av stöd
Våldets kon- sekvenser för barnets mående	Efter händelsen		Efter stödinsats	
Föräldrarnas si- tuation	Föräldrarnas mående	Föräldrarnas agerande	Stöd till för- äldern	Önskan om ett tidigt och tydligt erbjü- dande om stöd till familjen

Förekomst av olika former av våld

Barn	Fysiskt våld av förälder	Fysiskt våld av jämnårig	Fysiskt våld från annan vuxen	Sexuella övergrepp/våldtäkt av jämnårig	Miss-tänkt sexuellt våld av förälder	Upplevt våld mot förälder	Omsorgs-svikt
1			X			X	
2				X			
3			X			X	X
4		X		X			
5				X			
6	X						
7			X				X
8		X					
9	X						
10			X			X	
11	X				X	X	
12	X				X		X
13	X					X	

Vägen till stöd

- Bred syn på vad som avses med stöd – bemötandet viktigt
- Polisen som kunskapsförmedlare om vidare stöd

” Ja, jag fick då ifrån polisen på natten fick jag in några telefonnummer dit jag kunde vända mig. Och sen sa de att jag med [barnets namn] att jag kunde vända mig till ... jag tror de sa BUP, tror jag. Ja. Och sen ... men ... Ja, jag såg direkt på det att hon behöver hjälp. För att hon ville inte vara ensam, hon ville sova med mig, hon kunde inte vara ensam hemma, vare sig på morgonen, mitt på dagen eller på natten, eller kvällen menar jag. Och hon var inte ute med kompisar på samma sätt. /.../ Så att då kände jag att, nej, nu måste jag ta tag i det här. Så att då ringde jag till BUP här i [stadens namn]. Men de sa att de inte kan hjälpa mig, utan då behöver jag hänvisa till ... ja, vad det nu hette, något annat. Men då ringde jag dit och då sa de där att, ”Ja, men frågan är om inte det här är ... Jag tror ni har rätt att komma till Barnahus”. Och sen skulle de grota i det och återkomma och så gjorde de det dagen efter genom ... Det gick jättefort allting. Då sa de det att, ”Ni har rätt till Barnahus. Och vi tycker att det är ... För där är det professionellt med just såna här saker. Så att ni kommer få komma dit” vilket vi fick då. *Intervju 1*

Brist på kunskap om stöd

” För jag ringde nästan hela tiden om att jag behöver hjälp, jag behöver hjälpmedel för mig och för mina barn. Så jag tror att om jag inte hade tjatat mig fram till det så skulle jag nog inte fått något sånt. /.../ Nej, jag visste ingenting. Jag visste inte ens om det fanns någon familjerätt eller någonting. Jag visste det finns ... socialen är det enda. Inget annat. *Intervju 13*

Att inte få stöd

”

Då ringde vi ju BUP och då fick vi kalla handen. Och det tog ju månader innan du fick kalla handen. Och sen familjerådgivningen och sen råd och stöd. Alltså det tog ett halvår innan vi fick komma någonstans. /.../ Alltså jag ... ja, man blir jättebesviken faktiskt så där. Det är svårt att vara förälder. *Intervju 4*

”

Och jag känner ändå så här, jag har varit en ganska driven mamma, jag har kontaktat skolan, jag har jagat psykologer, du vet, jag har verkligen kämpat och så tänker jag på de som kanske inte har språket, som kanske inte förstår vilka rättigheter vi har i samhället. Nej, men de ... Det är kört. Jag är hemskt ledsen, men det finns ingen samhällsstruktur som fångar upp oss. *Intervju 8*

Stödinsatser – stödets innehåll

- Traumabehandling
- Självskattningsformulär
- Stöd i skola
- Holistiskt utformat stöd

Nej, men det har ... Det är nog bara styrkor eller så att jag känner att det var ... det kändes bra att vi kunde sitta alla fyra och [barnets namn] och jag öppet kunde prata med varandra och till psykologerna där om upplevelsen och jämföra. Och i slutändan så hade vi liknande synvinkel på det. Jag ser ingen svaghet i att vi satt alla fyra, utan jag tyckte bara det var positivt att man gjorde det från första stund. Dels blev det en trygghet för [barnets namn] att man satt tillsammans först och inte bara att hon fick gå i väg med någon främmande och sitta där och prata och att jag får sitta med någon i ett annat rum. Utan det blev en lugn och mjuk start för [barnets namn]. Så det var jättebra så. *Intervju 1*

Att fokusera på våldet

”

Jag tyckte det var väldigt tydligt med ... ganska tydligt i programmet när vi fick frågan vad våld är. Där det blev så oerhört tydligt hur skilda syner jag och barnens pappa har på det. Där jag beskrev att det är allt från att ... jag kommer inte ihåg exakt hur jag uttryckte mig nu, men någonting som har med att man inkräktar liksom på den personens integritet, och att man fick känna ... man känner att det känns inte bra för en. Medan han var ju helt ”ja, men då är det knytnävsslag”. Det var verkligen jättestor kontrast. Och det blev väldigt bra att börja där. Att kunna se hur man ser på olika begrepp /.../ Ja, något formulär man fick fylla i och så där, göra skattning på, det var så många olika delar som gjorde det tydligare för oss. *Intervju 6.*

Våldets konsekvenser

- Ångestattacker
- Posttraumatiska stressymtom
- Sömnproblem och mardrömmar
- Ätstörning
- Ilskeutbrott

- Svårigheter att klara skolan
- Stort behov av föräldrar

” Ja, hon behöver det. Jag får inte visa mig. Lagkamraterna får inte se att jag är där [skratt]. Men jag är i skuggan. *Intervju 5*

Stöd till föräldern

När stödet har fungerat har det getts till både barn och förälder.

Föräldrarna uttrycker ett stort behov av stöd – för hela familjen.

” Hon är ett jättestort stöd för mig. Hon lyssnar på mig, jag får berätta från början. Och det gör att jag får öppna upp mig och lätta på mitt. Jag har inte ... Jo, jag har ju människor runt att prata om, eller prata med. Men gå och prata så här med alla, de tröttnar till slut. Jag har så mycket jag vill berätta, så mycket som jag känner. Och vilken sorg jag har för hur [barnets namn] har haft det och hur ledsen jag har varit och hur arg jag har varit, men inte på [barnets namn], hur rädd jag har varit. Jag har varit rädd och jag är fortfarande lite rädd. *Intervju 12*

” För att jag har inte fått något stöd, hur jag ska hantera eller vad jag ska göra. Utan vi har mer gått på att ... av kärlek. *Intervju 8*

getts till både barn och förälder.
behov av stöd – för hela familjen.

ör mig. Hon lyssnar på mig, jag får berätta från början.
na upp mig och lätta på mitt. Jag har inte ... Jo, jag har
a om, eller prata med. Men gå och prata så här med
g har så mycket jag vill berätta, så mycket som jag
g har för hur [barnets namn] har haft det och hur
r arg jag har varit, men inte på [barnets namn], hur
varit rädd och jag är fortfarande lite rädd. *Intervju 12*

g har inte fått något stöd, hur jag ska hantera eller vad
öra. Utan vi har mer gått på att ... av kärlek. *Intervju 8*

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset

Önskan om hur det borde vara

” Man skulle ha velat bli serverad, de alternativ som står till buds och ge en, en väg som man ska gå direkt. Och även om ... för vi har ju blivit som sagt var, rekommenderade av ... Och i princip är det, det som vi har blivit rekommenderade hela tiden, att höra av oss till BUP. Men i och med att man blir nobbad där, och det går inte blixtnabbt heller kan man ju lugnt påstå, då vet man inte riktigt vad det återstår för alternativ sen. Och då blev det till slut då det här med Barnhuset. Men något annat har vi aldrig någonsin hört talas om, så ... Och det tog som sagt lång tid innan vi hörde talas om det här med Barnhuset. /.../ Jag tycker att det borde finnas en agenda som man arbetar utefter, där man erbjuds och sen slussas till rätt plats. I min värld är det helt vansinnigt som det fungerar nu, att man ska behöva söka ... Det kanske finns andra alternativ nu som inte jag känner till, såna här små kinderägg som ligger och väntar kanske. Jag har inte en aning. För som sagt, någon manual finns inte. Och jag tycker man borde, som förälder i alla fall, bli kartlagd över hela situationen och vad som finns för möjligheter direkt. Och att det på något sätt skulle gå lite grann per automatik kan man ju tycka, om det nu finns alternativ. Utan att man som individuell förälder ska behöva jaga det själv. Det känns jättekonstigt i och med att det handlar om unga och deras hälsa. Jag har svårt att tänka mig någonting mycket viktigare egentligen. *Intervju 4*

Slutsatser

- Det ska finnas lättillgängligt stöd för barn som varit utsatta för våld eller sexuella övergrepp.
- Både barn och vuxna ska kunna söka stödet.
- Stöd ska erbjudas av de professionella som möter familjen. Detta behöver vara en del av en rutin så att ingen förälder själv ska jaga stöd.
- Holistiskt utformat stöd. För föräldrar behöver stödet riktas både mot hur de på bästa sätt möter sitt barn, men också få möjlighet att bearbeta sina upplevelser runt barnets utsatthet.

Nationellt plan

- Tydliggöra vad som är respektive verksamhets ansvar.
- Vem har ansvar för att erbjuda våldsutsatta barn och deras familjer stöd?
- Riktlinjer för vad som menas med stöd.
- Information till professionella och allmänhet.
- Det fjärde rummet

Rapporterna hittar du på
allmannabarnhuset.se/publikationer

Stiftelsen
Allmänna Barnhuset